

Oponentský posudek na diplomovou práci

Hany Lojkové

Genderová analýza učebnic „Občanské výchovy“ (ve vztahu k povolání)

Zaměření této práce je velmi potřebné a její zadání je precizně definováno. V Úvodu je dobře představen design celé práce, nepochybně velmi dobře promyšlený a odůvodněný ve všech jejích částech.

Teoretická část se zaměřuje na relevantní koncepty a uspokojivě je představuje, má také logickou strukturu – gender, vzdělávací systém, škola, formální a neformální kurikulum, moc, volba povolání a další. U magisterské práce bych však přece jen uvítala náznak diskuse. Například u definice základních pojmů je sice legitimní pracovat s pojmy, jak je nabízejí West a Zimmerman a dle nich některé české socioložky, ale v magisterské práci by přece jen nebyla od věci zmínka, že podle postrukturalistických feministek (zejména Butler) je oddělování „pohlaví“ a „genderu“ problematické. Osobně považuji za problematické stavět u tak základních pojmů jako je „gender“ na víceméně domácí produkci, tedy definicím z druhé až třetí ruky, jež byla navíc již podrobena kritice (Šmausová). Jinak jsou jednotlivé podkapitoly zpracovány velmi svědomitě, zvláště bych pak vyzvedla teoreticky náročnou problematiku moci, kde autorka velmi dobře aplikovala foucaultovský přístup na oblast školního vzdělávání. Nabízelo by se propojit následné kapitoly například reprezentace v učebnicích, rovněž s touto tematizací moci, je trochu škoda, že tyto koncepty stojí jakoby vedle sebe, když spolu úzce souvisí. Celkově je však teoretická část zpracována velmi důkladně, komplexně a funkčně ve vztahu k výzkumné otázce. Nabízí se pouze otázka, zda je tento (přebohatý) konceptuální aparát v práci skutečně využit, neboť použitý analytický rastr je pak převzat z jediné práce (Valldrová, Smetáčková, Knotková-Čapková). Vztah mezi oběma rámci by nebylo na škodu objasnit.

Analytická část je rovněž zpracována velmi svědomitě, obsahuje základní metodologické reflexe a samotné metody a techniky jsou představeny detailně. Zvolenou kvantitativní metodu pro analýzu ilustrací považuji za velmi vhodnou a její aplikace autorkou je ukázněná. Postupuje promyšleně a seznamuje čtenářstvo dopodrobna se zvolenými kritérii a znaky, vše je dobře odůvodněné. Provedení jak kvantitativní, tak kvalitativní, analýzy je v obou případech

impozantní. Pouze se mi v kvalitativní části jeví již jako redundantní vysvětlování funkce stereotypů poté, kdy byly tak důkladně rozebrány v teoretické části. Nacházíme to u všech sledovaných znaků a zbytečně to zahrnuje text, jenž má ukázat výsledky aplikace analytických konceptů. Velmi zajímavé bylo srovnání zkoumaných tří učebnic a zjištění, že učebnice vydaná SPN vychází z genderové analýzy nejhůře. V této souvislosti by mě zajímalo, zda se autorka jen pro zajímavost zajímala o to, kdo jsou autoři, zda se dá hovořit o „staré“ (komunistické) škole a nové generaci autorů a autorek či nikoli. V Závěrech mě poněkud překvapila relativizace vlastních, tak poctivě doložených, nálezů, tvrzení, že genderově nekorektní učebnice ještě nemusí být špatná, a přenášení zodpovědnosti za její použití na učitele. Popírá to celé pasáže o významu a dopadech učebních materiálů v této práci. Prosím vysvětlit u obhajoby.

Již dlouho jsem neměla v ruce tak důkladnou, svědomitou diplomovou práci, a současně obdařenou pronikavými analytickými schopnostmi a přesností. Lze jí sotva co vytknout, paradoxně snad místy až přílišnou šíří a jistou redundanci, pročištění a větší konciznost by jí pomohly. Formální úroveň je velmi dobrá, nemohu si však odpustit upozornění na značné množství chyb v interpunkci.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení výborně.

PhDr. Hana Havelková, PhD.

V Roztokách 30. 8. 2014